

Презъ сръбското въстание султанътъ се принудилъ да се помири съ Пазвантоглу. Сръбската революция се почнала съ борбата на сърбитѣ за интереситѣ на самата Porta, противъ ония турци, които нарушавали мира. Следъ Свищовския миръ бѣлградскитѣ еничери, най-разваленитѣ елементи отъ цѣлия корпусъ, били принудени да напуснатъ Сърбия и постѣпили на служба у Пазванта. Бѣлградскитѣ паша, справедливиятъ и хуманенъ Хаджи Мустафа (1796—1801), за да отблъсне тѣхнитѣ нападения, решилъ да въоръжи и раята. Съ помощта на християнитѣ той нѣколко пѣти успѣвалъ да отблъсне разбойническитѣ шайки. Но следъ нееднократното унижение на Портата при Видинъ еничеритѣ пакъ се върнали въ Бѣлградъ и подъ рѣководството на четиримата си *дахии* почнали толкозъ тирански да се разпо-реждатъ, че сърбитѣ грабнали оръжие (1804) и съ помощта на правител-ствени войски ги унищожили. Следъ свършването на борбата турцитѣ поис-кали отъ раята да се разотиде мирно по домоветѣ си. Обаче, сърбитѣ решили да използватъ благоприятния случай, да си извоюватъ свобода, или поне автономия и насочили оръжието си противъ Портата. Отъ цѣлия полу-островъ забързали хайдути, за да засилятъ сръбскитѣ чети. Въ 1806 г. тѣ превзели Бѣлградъ; кърджалията Гушанцъ Али, който още въ 1804 г. бѣ дошълъ да помогне на дахиитѣ и отъ тогава бѣ останалъ въ крепостта, се върналъ на кораби въ Видинъ ²⁶.

Когато презъ м. ноемврий 1806 г. руситѣ преминали Днестъръ, про-тивъ тѣхъ на влахо-молдовската граница излѣзълъ Пазвантоглу въ съюзъ съ известния русчушки Мустафа паша, но билъ отблъснатъ.

На 5 февруарий 1807 г. Османъ Пазвантоглу умрѣлъ ²⁷. Той билъ човѣкъ съ желѣзна воля, храбъръ, енергиченъ, неустрашимъ и виденъ полководецъ. Умѣло съчетавалъ строгостта съ мекотата и великодушието. Многобройнитѣ монументални постройки, нови улици и укрепления свидетелствуватъ, че той разбиралъ и отъ строително дѣло. Отъ 32-тѣ видински джамии интересна е Пазвантоглу-джамия, съ библиотека и училище. Пазвантовиятъ „сарай“ (дво-рецъ) сега служи за затворъ. Многого хубаво украсени чешми сж негово дѣло; построилъ и фабрика за ледъ, отъ която всѣки день давали без-платно ледъ на беднитѣ.

Домашнитѣ отношения, частниятъ животъ и външниятъ видъ (портретъ) на Пазвантоглу не ни сж известни. Заобикаляли го френски и английски наблюда-тели, както Али въ Янина. Знаемъ само нѣщо за неговия епископъ. Влаш-киятъ игуменъ Калиникъ, човѣкъ своеволенъ и упоритъ, му предложилъ 20,000 пиастри за видинската митрополия. Пазвантоглу се съгласилъ да изгони предишния митрополитъ, предварително му взелъ всичко, каквото ималъ, и назначилъ Калиника. Но понеже не билъ утвърденъ отъ патриарха, Калиникъ примамилъ епископа Софрония Врачански въ Видинъ и го нака-ралъ да извършва богослужението, а самъ прекарвалъ весело времето съ Пазвантовитѣ хайдути и кърджалии. Чакъ въ 1803 г. Калиникъ, съпроводенъ отъ 50 турци, пристигналъ въ Букурещъ, билъ тамъ посветенъ въ епископ-ски санъ и освободилъ Софрония, който билъ принуденъ цѣли три години като пленникъ да изпълнява епископската служба.

Разклатената Porta не могла да извлѣче никаква полза и отъ смъртъ-та на Пазвантоглу. Симпатиитѣ къмъ французитѣ станали причина Турция, обзета отъ граждански войни, да си навлѣче още и враждата на руси и ан-гличани. Руситѣ заели Влашко и се съединили съ сърбитѣ. На 20 февруарий